

GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE VOORLOPIGE VERKEERSONGEVALLEN-
GEDEGENS OVER
HET TWEDE KWARTAAL 1982

Consult ten behoeve van de Permanente Contactgroep Verkeersveiligheid
(PCGV) (Subgroep Statistiek)

R-82-42

Leidschendam, 1982

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

INLEIDING

Vóór publikatie door het CBS van de definitieve jaarcijfers worden door de SWOV per kwartaal gedetailleerde, geraamde ongevalgegevens samengesteld op basis van VOR-gegevens. Hoewel de definitieve aantallen waarschijnlijk niet aanzienlijk van de geraamde aantallen zullen afwijken, moeten de voorlopige resultaten met voorzichtigheid gebruikt worden. Naast de verkeersongevallen-gegevens is ook enige informatie gegeven over o.a. de verkeersprestatie en weersomstandigheden.

Deze kwartaalbeschrijvingen zijn in hoofdzaak beperkt tot het aantal verkeersdoden, omdat dit aantal nauwelijks beïnvloed wordt door veranderingen in de ongevallenregistratie. De beschrijvingen hebben uitsluitend tot doel het signaleren van bepaalde ontwikkelingen.

Op grond hiervan kunnen hypothesen ontwikkeld worden, die in de jaaranalyse kunnen worden getoetst. Dit heeft het voordeel dat - veel eerder dan voorheen - de noodzaak kan worden onderkend van voor het toetsen benodigde specifieke informatie en eerder maatregelen genomen kunnen worden om deze informatie te verzamelen.

Het materiaal is vooralsnog te beperkt voor het verklaren van de geconstateerde ontwikkelingen. Hiervoor zijn de beschikbare ongevalgegevens in dit stadium veelal niet gedetailleerd genoeg. Bovendien ontbreken voldoende, betrouwbare expositiegegevens. Hierdoor is het ook nog niet goed mogelijk verschillen in ontwikkelingen van risico te geven.

Veel van de in deze kwartaalbeschrijvingen geconstateerde veranderingen kunnen door toevalsfluctuaties zijn veroorzaakt. Een daling nu kan gevolgd worden door een evengrote stijging volgend jaar, zonder dat er sprake behoeft te zijn van een wezenlijke verandering van de verkeersonveiligheid.

Niet altijd zijn uit de vergelijking tussen twee jaren voor het ten behoeve van beleidsdoeleinden volgen van de ontwikkeling bruikbare conclusies te trekken. Daarom wordt naast het vergelijken van de betreffende kwartalen van een jaar met die van het jaar daarvoor, ook de vergelijking gemaakt met gegevens over vier voorafgaande jaren, waarbij dan tevens trendmatige ontwikkelingen in de conclusies kunnen worden verdisconteerd.

In Bijlage I is een toelichting gegeven op de bij deze kwartaalbeschrijvingen toegepaste verwerkingsmethode.

Dit consult is samengesteld door A. Blokpoel (Afdeling Projectvoorbereiding en Adviezen) en M.W. Maas (Afdeling Onderzoekondersteuning, Sectie Basisgegevens).

ONTWIKKELINGEN IN HET TWEDE KWARTAAL VAN 1982

Samenvatting

Het voorlopige aantal verkeersdoden is in het tweede kwartaal van 1982 14% lager dan in het tweede kwartaal van 1981, waarmee de dalende ontwikkeling in de tweede kwartalen van de voorperiode 1978 t/m 1981 zich voortzet.

Ook de afname bij het voorlopige aantal gewonden van het tweede kwartaal van 1982 (3% lager dan in 1981) sluit aan bij het verloop in de voorperiode, die, hoewel de jaarlijkse daling relatief minder sterk is dan bij de verkeersdoden, een duidelijke dalende ontwikkeling te zien geeft.

Ook het totale aantal geregistreerde ongevallen met letsel en/of dodelijke afloop is afgenomen in het tweede kwartaal van 1982; de dalende ontwikkeling in de genoemde voorperiode van die ongevallen is buiten de bebouwde kom, met ca. 5% per jaar, wat sterker dan binnen de bebouwde kom, met ca. 3% per jaar.

Voor de afzonderlijke groepen van overleden slachtoffers (naar wijze van deelname aan het verkeer, naar leeftijd, naar plaats ongeval e.d.) zijn de volgende ontwikkelingen aan te geven over de voorperiode en over het aansluitende tweede kwartaal van 1982.

Enkele groepen vertonen in de voorperiode een duidelijke dalende ontwikkeling waarbij het aantal van 1982, hoewel soms wat minder sterk gedaald ten opzichte van 1981 dan de gemiddelde jaarlijkse daling in de voorperiode, over het algemeen redelijk goed aansluit. Het betreft hier met name de volgende groepen verkeersdoden: bromfietzers, 15 t/m 19-jarigen, 35 t/m 64-jarigen, deelnemers aan langzaam verkeer (zowel binnen als buiten de bebouwde kom) en slachtoffers ten gevolge van ongevallen overdag op werkdagen.

Van enkele andere groepen vertonen de aantallen in de voorperiode een horizontaal verloop, evenwel met een dalende tendens. Het aantal verkeersdoden in het tweede kwartaal van 1982 is van die groepen meestal beduidend lager (afhankelijk van de absolute omvang van een groep vaak ook statistisch significant lager) dan in het tweede kwartaal van 1981 waardoor de aanwezige dalende tendens versterkt wordt. De groepen die een dergelijke ontwikkeling te zien geven zijn: personenauto-bestuurders, fietsers, voetgangers, 20 t/m 23-jarigen, 65 jaar en ouderen en deelnemers aan verkeer binnen de bebouwde kom.

Een derde type ontwikkeling zien we bij de groepen waarvan het verloop in de voorperiode op grond van de gehanteerde verwerkingsmethode (zie Bijlage) als niet-lineair wordt aangeduid en dat dan meestal als gevolg van een "uitschieter" in de cijferreeks van de voorperiode. Als we die zogenaamde uitschieters buiten beschouwing laten dan blijken deze groepen in het algemeen toch ook een dalende tendens te vertonen, welke in het tweede kwartaal van 1982 wordt voortgezet.

Dergelijke groepen slachtoffers zijn: personenauto-passagiers, inzittenden van de "overige voertuigen", de 0 t/m 14-jarigen en de deelnemers aan snel verkeer buiten de bebouwde kom.

De sterkste dalingen van het aantal verkeersdoden in het tweede kwartaal van 1982 ten opzichte van het tweede kwartaal van 1981 hebben zich voorgedaan bij de volgende groepen: personenauto-passagiers (-29%), 65 jaar en ouderen (-37%), deelnemers aan snel verkeer binnen de bebouwde kom (-44%) en slachtoffers als gevolg van ongevallen overdag op weekeinddagen (-30%).

Bij deze sterke dalingen moet worden opgemerkt dat de betreffende cijfers van het tweede kwartaal van 1981 (in relatie tot de overige gegevens van dat jaar en van voorgaande jaren) veelal aan de hoge kant blijken te zijn geweest.

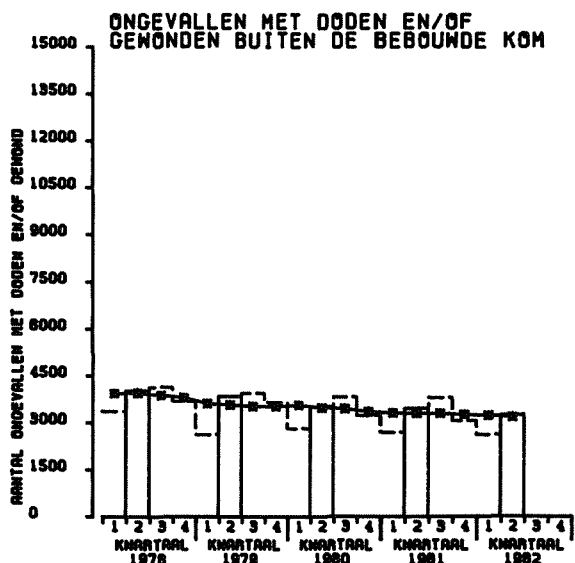
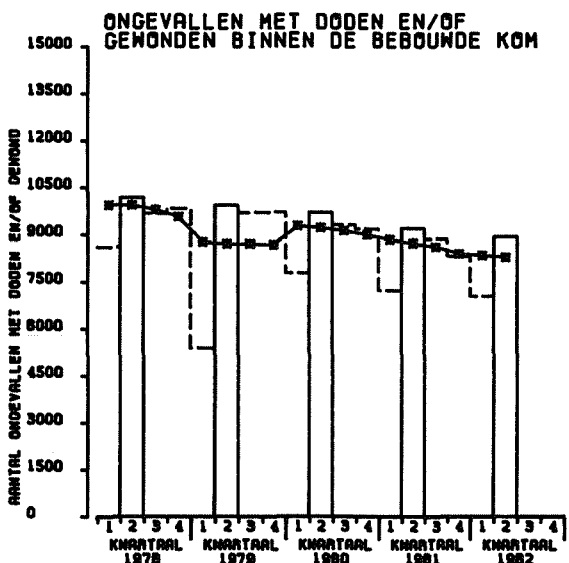
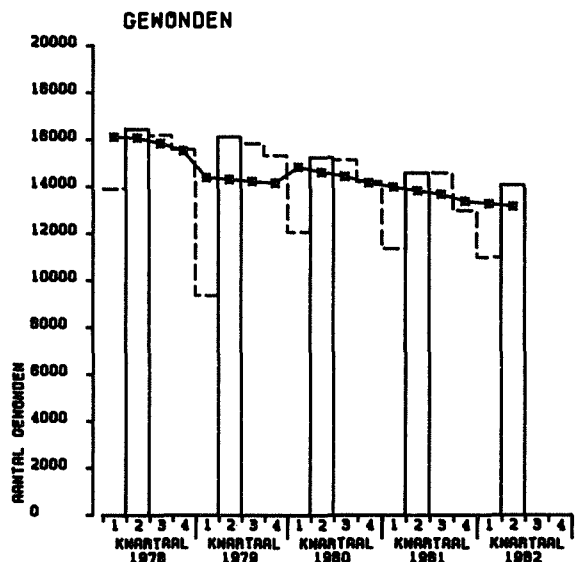
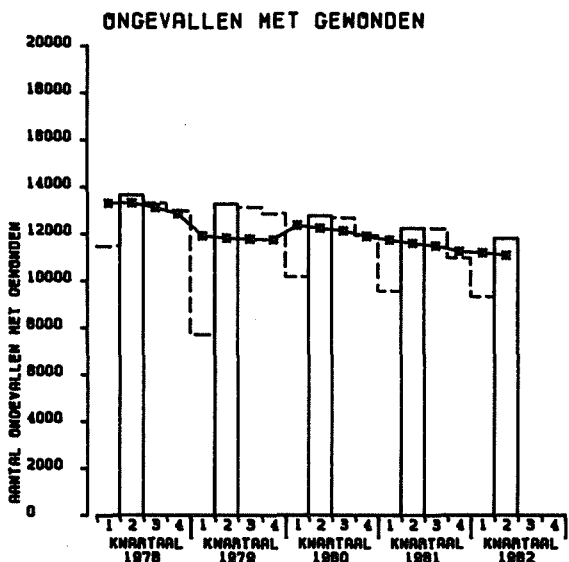
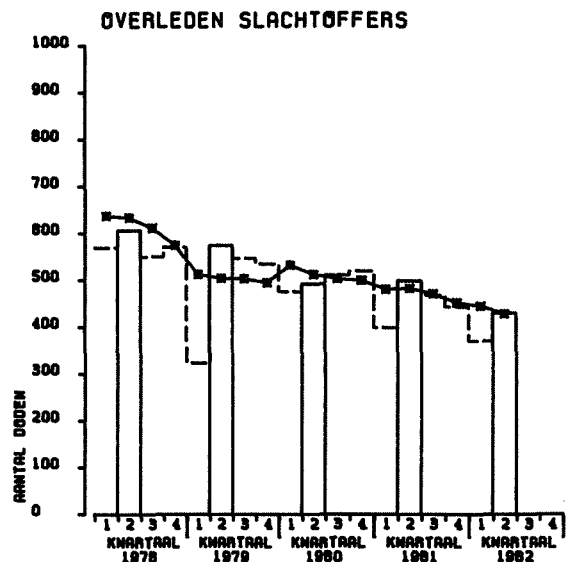
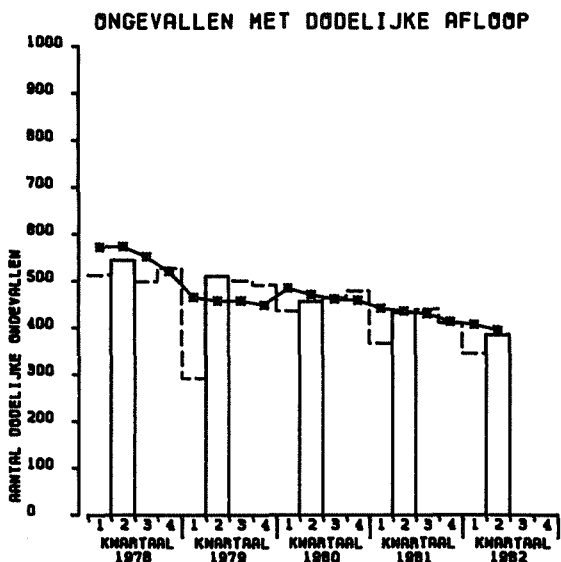
Uit de schaarse expositiegegevens die op het moment van schrijven over het tweede kwartaal van 1982 gepubliceerd zijn, is af te leiden dat de totale verkeersprestatie van motorvoertuigen in Nederland van het tweede kwartaal van 1982 vermoedelijk iets lager zal zijn geweest dan in 1981.

Uit de gegevens omtrent de weersomstandigheden blijkt dat het aantal regenuren van het tweede kwartaal in 1982, hoewel 20% lager dan in 1981, als normaal kan worden beschouwd voor de betreffende periode van het jaar.

Van andere West-Europese landen zijn slechts enkele gegevens van de Bondsrepubliek Duitsland tot en met mei 1982 beschikbaar; deze laten een daling ten opzichte van 1981 zien van 6%.

Gedetailleerde gegevens

In de navolgende grafieken, tabellen en beschrijvingen zijn de resultaten gepresenteerd naar kenmerken van ongevallen en slachtoffers.

Verkeersslachtoffers, -ongevallen, plaats ongeval						resultaten verwerkingsmethode							
2e KWARTAAL	1978	1979	1980	1981	1982	verschil van voorlopig aantal in 1982							
						ontwikkeling voorperiode 1978/1981		met aantal in 1981		met verwacht aantal o.g.v. hor. verloop		met verwacht aantal o.g.v. hellingsperc.	
					1)	verloop	helling	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)
ongevallen met dod.afloop	545	511	457	433	385	dal.	-8%	-11%	*	n.v.t.	-	-1%	-
doden	606	574	492	498	430	dal.	-7%	-14%	**	n.v.t.	-	-2%	-
ongevallen met gewonden	13671	13290	12773	12239	11815	hor.	-4%	-3%	***	-9%	***	0%	-
gewonden	16449	16119	15234	14577	14080	dal.	-4%	-3%	***	n.v.t.	-	+ 1%	-
alle ongeval. bin. beb.kom	10188	9946	9713	9208	8949	dal.	-3%	-3%	*	n.v.t.	-	0%	-
alle ongeval. buit. beb.kom	4028	3855	3517	3464	3251	dal.	-5%	-6%	***	n.v.t.	-	+ 1%	-

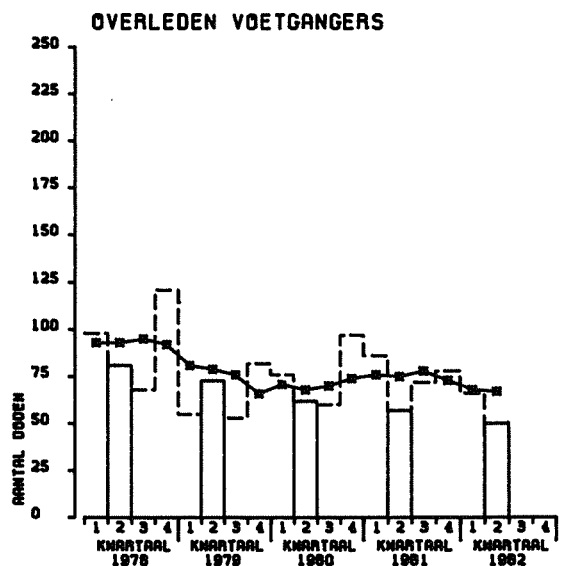
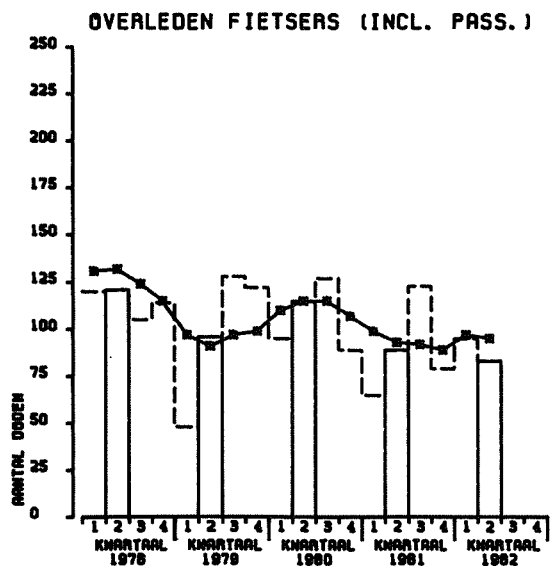
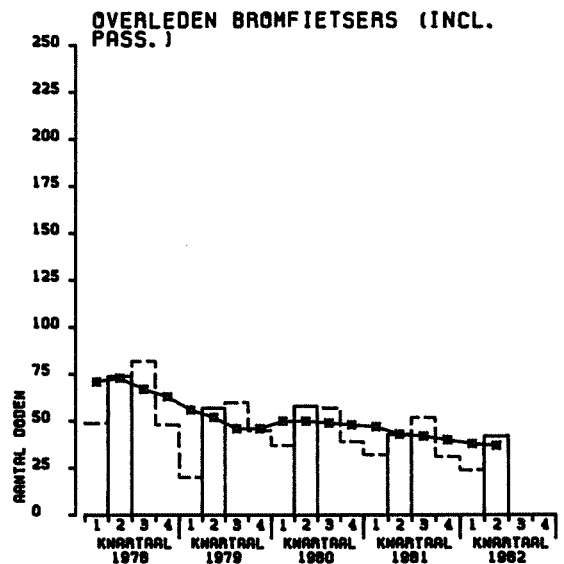
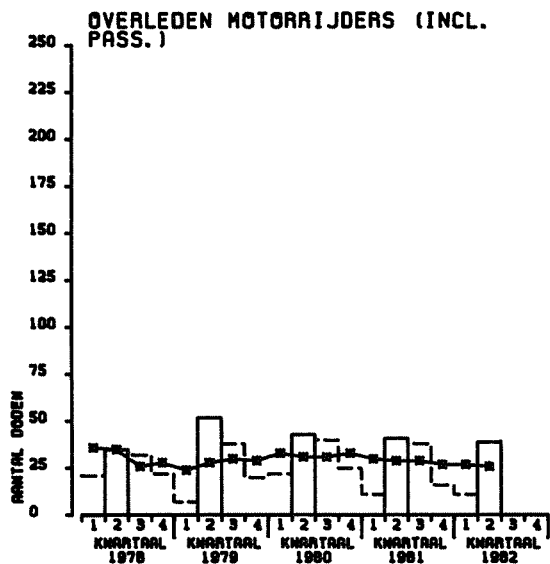
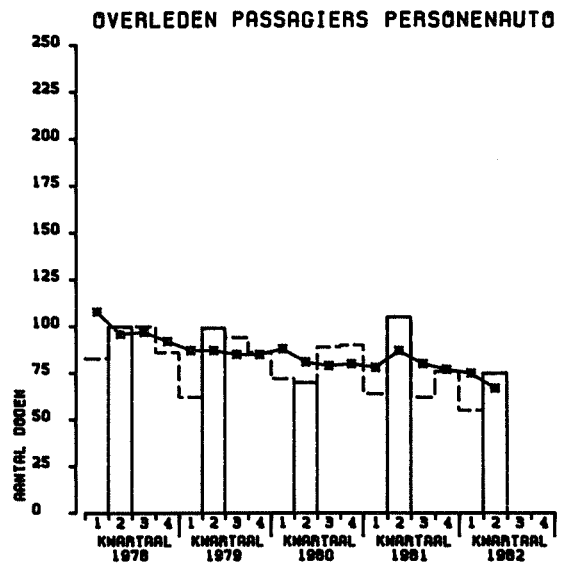
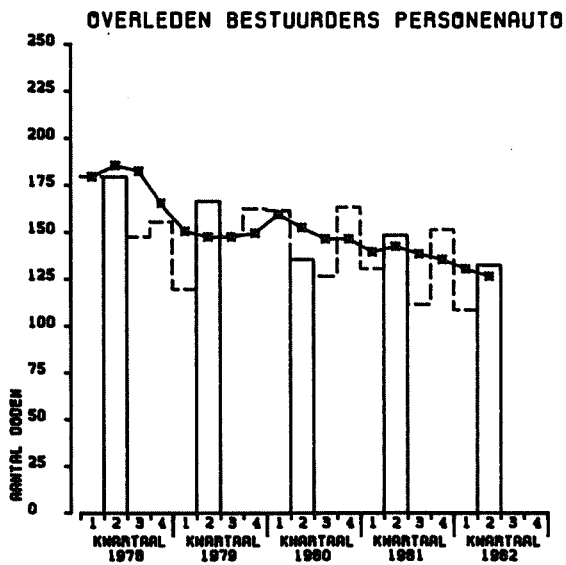
zie voor verklaringen van de noten bijlage I

Dalende ontwikkeling bij aantallen ongevallen en slachtoffers zet zich voort

In de tweede kwartalen van de voorperiode 1978 t/m 1981 vertonen de ongevallen met gewonden een horizontaal verloop. Het aantal ongevallen met gewonden in het tweede kwartaal van 1982 is duidelijk lager (-9%) dan op grond van dit horizontale verloop verwacht kon worden. Gaan we echter uit van een licht dalende tendens in de voorperiode (de helling is immers -4%) dan sluit het aantal van het tweede kwartaal van 1982 daar goed bij aan.

Ongevallen met dodelijke afloop vertonen evenals de aantallen slachtoffers een duidelijk dalende ontwikkeling in de voorperiode, waarbij de voorlopige aantallen van het tweede kwartaal van 1982 goed aansluiten.

Ten opzichte van het tweede kwartaal van 1981 daalde het aantal doden in 1982 met 14% en het aantal gewonden met 3%. De daling van het aantal ongevallen in het tweede kwartaal van 1982 ten opzichte van 1981 was buiten de bebouwde kom wat sterker (-6%) dan binnen de bebouwde kom (-3%).

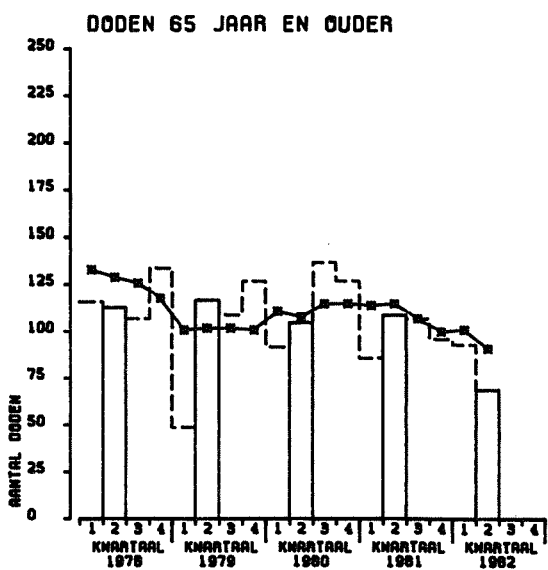
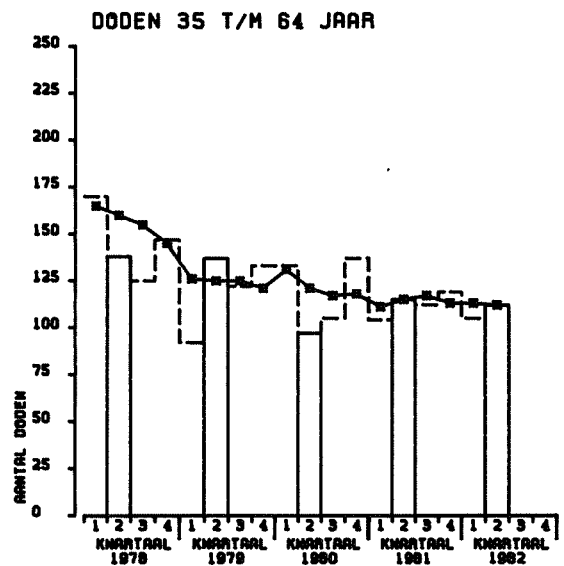
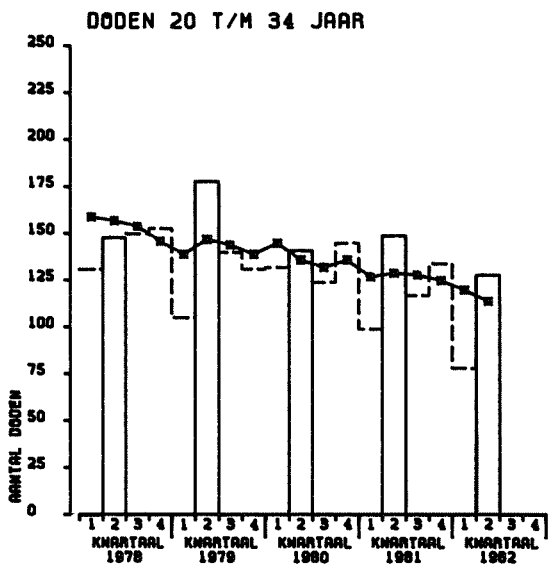
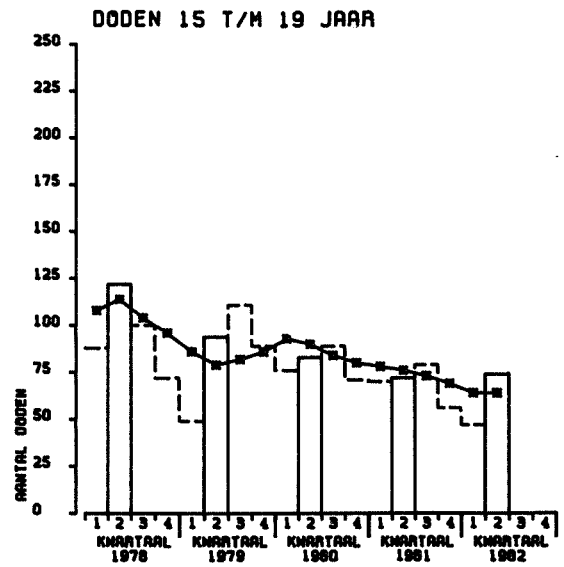
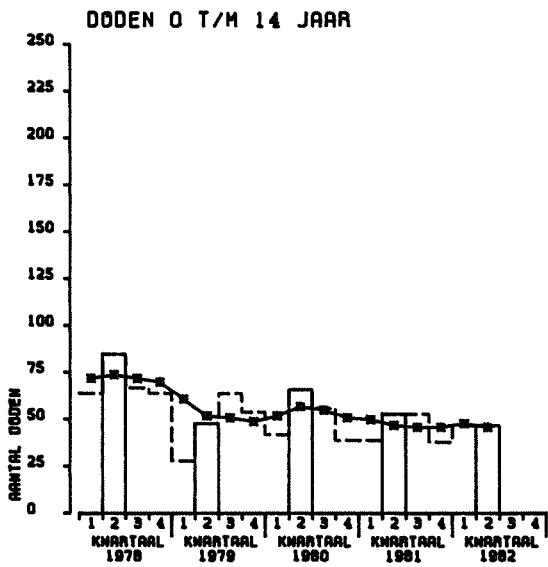
Verkeersdoden naar wijze van verkeersdeelname						resultaten verwerkingsmethode							
2e KWARTAAL	1978	1979	1980	1981	1982	verschil van voorlopig aantal in 1982							
						ontwikkeling voorperiode 1978/1981		met aantal in 1981		met verwacht aantal o.g.v. hor. verloop		met verwacht aantal o.g.v. hellingsperc.	
					1)	ver- loop	hel- ling	pro- cent	sig- nif. 3)	pro- cent	sig- nif. 3)	pro- cent	sig- nif. 3)
bestuurder personenauto	180	167	136	149	133	hor.	-8%	-11%	-	-16%	*	+ 5%	-
passagier personenauto	100	99	70	105	75	n.l.	-	-29%	**	n.v.t.	-	n.v.t.	-
best.+ pass. motor	35	52	43	41	39	hor.	+ 2%	-5%	-	-9%	-	-13%	-
best.+ pass. bromfiets	74	57	58	43	42	dal.	-16%	-2%	-	n.v.t.	-	+ 20%	-
best.+ pass. fiets	121	96	115	89	83	hor.	-7%	-7%	-	-21%	**	-3%	-
voetganger	81	73	62	57	50	hor.	-12%	-12%	-	-27%	**	+ 5%	-
best.+ pass. overige vrtg.	15	30	8	14	8	n.l.	-	-43%	-	n.v.t.	-	n.v.t.	-
totaal	606	574	492	498	430	dal.	-7%	-14%	**	n.v.t.	-	-2%	-

zie voor verklaringen van de noten bijlage I

Aantal overleden personenauto-passagiers duidelijk lager dan in 1981

De ontwikkeling van het aantal doden in de voorperiode 1978 t/m 1981 is voor de groepen personenauto-passagiers en overige voertuigen nogal grillig (niet-lineair). Bij de groep personenauto-passagiers valt daarbij, mede gelet op het aantal overleden personenauto-bestuurders, vooral het relatief hoge aantal in het tweede kwartaal van 1981 op. Het aantal overleden personenauto-passagiers van het tweede kwartaal van 1982 is duidelijk lager (-29%) dan in 1981, zodat het aantal van 1982, mede gerelateerd aan het aantal overleden personenauto-bestuurders, op zich weer goed past in het totale beeld.

In de voorperiode vertoont de groep bromfietzersdoden een duidelijk dalend verloop, hetgeen zeker een gevolg is van het afnemende gebruik van bromfietsen. Het voorlopige aantal overleden bromfietzers in het tweede kwartaal van 1982 is nagenoeg gelijk aan het aantal van 1981 en zodoende wat hoger (overigens statistisch gezien niet significant) dan op grond van de gemelde dalende ontwikkeling verwacht kon worden. De overige groepen van overleden slachtoffers vertonen in de voorperiode een horizontaal verloop; de aantallen in het tweede kwartaal van 1982 zijn lager dan op grond van het horizontale verloop verwacht kon worden: voetgangers 27%, fietsers 21% en personenauto-bestuurders 16% lager, maar sluiten goed aan bij een mogelijke dalende tendens. Behoudens het relatief hoge aantal in 1979 geven de aantallen overleden motorrijders in de andere jaren, inclusief 1982, slechts kleine fluctuaties te zien.

Verkeersdoden naar leeftijdsgroepen						resultaten verwerkingsmethode							
2e KWARTAAL	1978	1979	1980	1981	1982	verschil van voorlopig aantal in 1982							
						ontwikkeling voorperiode 1978/1981		met aantal in 1981		met verwacht aantal o.g.v. hor. verloop		met verwacht aantal o.g.v. hellingperc.	
						verloop	helling	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)
0 t/m 14 j.	85	48	66	53	47	n.l.	-	-11%	-	n.v.t.	-	n.v.t.	-
15 t/m 19 j.	122	94	83	72	74	dal.	-17%	+ 3%	-	n.v.t.	-	+ 41%	-
20 t/m 34 j.	148	178	141	149	128	hor.	-2%	-14%	-	-17%	*	-12%	-
35 t/m 64 j.	138	137	97	115	112	dal.	-9%	-3%	-	n.v.t.	-	+ 19%	-
65 en ouder	113	117	105	109	69	hor.	-2%	-37%	***	-38%	***	-34%	**
totaal	606	574	492	498	430	dal.	-7%	-14%	**	n.v.t.	-	-2%	-

zie voor verklaringen van de noten bijlage I

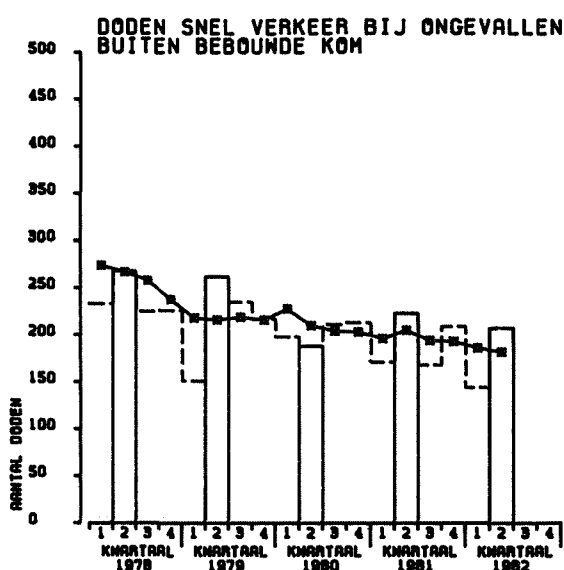
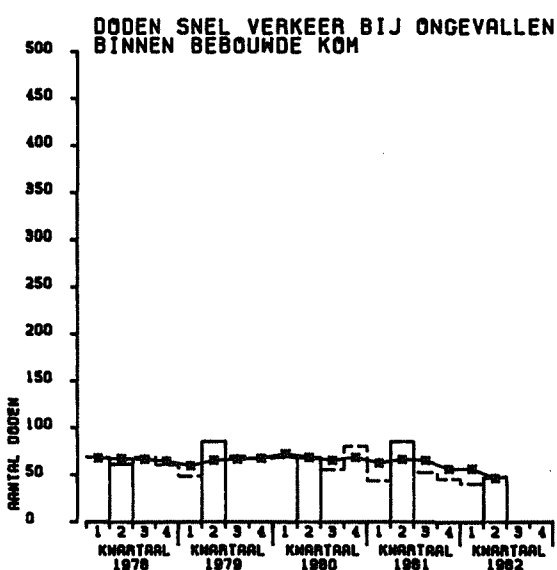
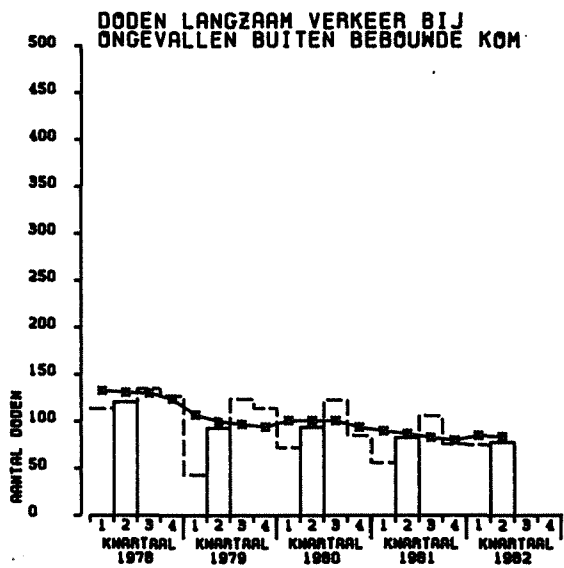
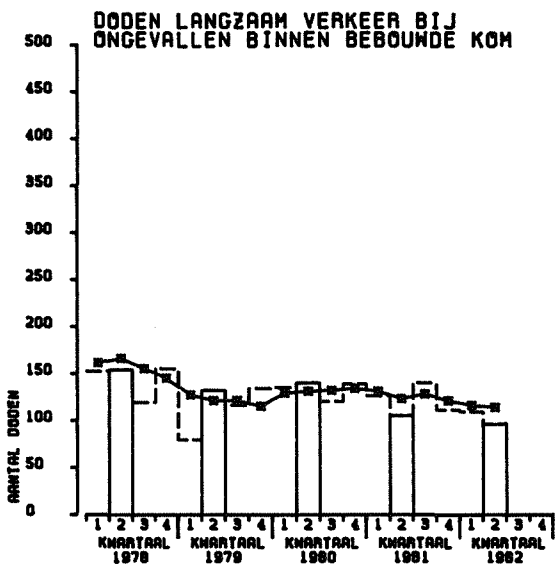
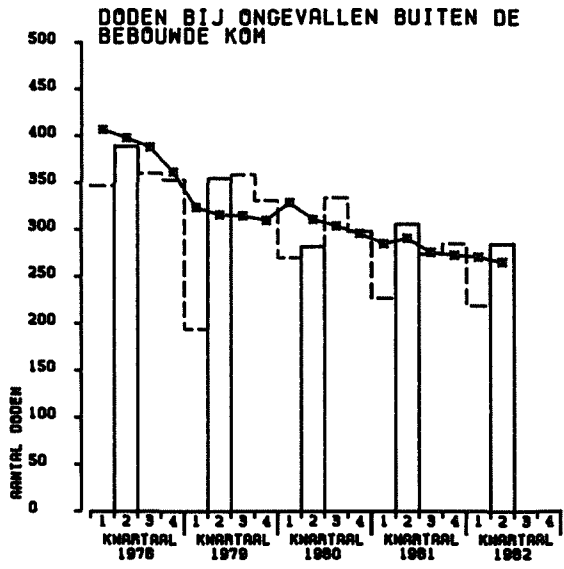
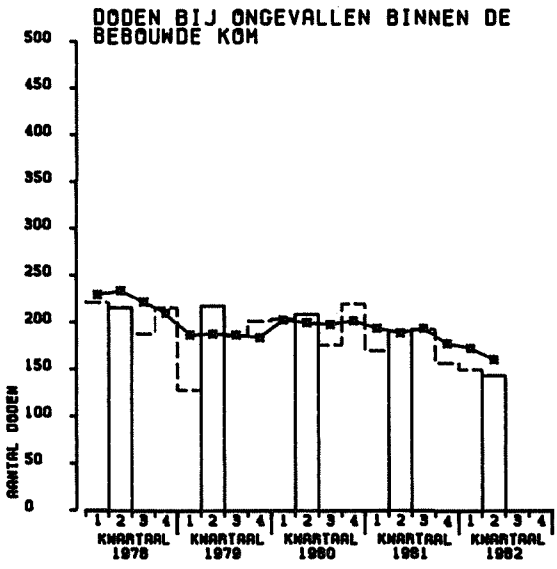
Aantal overleden slachtoffers van 65 jaar en ouder sterk gedaald

De aantallen overleden slachtoffers in de voorperiode 1978 t/m 1981 vertonen bij bijna alle leeftijdsgroepen een dalende ontwikkeling of een horizontaal verloop met een dalende tendens. Bij de leeftijdsgroep 0 t/m 14 jaar is de ontwikkeling in de voorperiode "niet-lineair" als gevolg van een relatief laag aantal slachtoffers in het tweede kwartaal van 1979, maar het verloop van de overige cijfers duidt ook voor deze groep op een dalende tendens.

De aantallen overleden slachtoffers in het tweede kwartaal van 1982 verschilt bij de groepen 0 t/m 14 jaar en 35 t/m 64 jaar nauwelijks van de aantallen in 1981. Bij de andere groepen zijn de aantallen in 1982 lager waarbij de sterkste daling is opgetreden bij de groep 65 jaar en ouder (-37%). Het aantal doden van 65 jaar en ouder is in het tweede kwartaal van 1982 ook duidelijk lager dan op grond van een horizontale of dalende ontwikkeling in de voorperiode verwacht kon worden.

Het aantal overleden slachtoffers in de leeftijdsgroep 20 t/m 34 jaar is, hoewel niet statistisch significant, eveneens lager dan op grond van horizontale verloop in de voorperiode verwacht kon worden.

Van beide leeftijdsgroepen met de grootste gemiddelde daling in de voorperiode, t.w.: 15 t/m 19 jaar en 35 t/m 64 jaar, kan gezegd worden dat de dalingen zich niet in die zelfde mate hebben voortgezet in het tweede kwartaal van 1982.

Verkeersdoden naar plaats ongeval en langzaam/snel						resultaten verwerkingsmethode							
2e KWARTAAL	1978	1979	1980	1981	1982	verschil van voorlopig aantal in 1982							
						ontwikkeling voorperiode 1978/1981 2)		met aantal in 1981		met verwacht aantal o.g.v. hor. verloop		met verwacht aantal o.g.v. hellingsperc.	
					1)	ver- loop	hel- ling	pro- cent	sig- nif. 3)	pro- cent	sig- nif. 3)	pro- cent	sig- nif. 3)
verkeersdoden bin.beb.kom	217	219	210	192	145	hor.	-4%	-24%	**	-31%	***	-23%	**
verkeersdoden buit.beb.kom	389	355	282	306	285	dal.	-10%	-7%	-	n.v.t.	-	+ 13%	-
langz.verkeer bin.beb.kom	155	133	141	106	97	dal.	-10%	-8%	-	n.v.t.	-	-2%	-
langz.verkeer buit.beb.kom	121	93	94	83	78	dal.	-12%	-6%	-	n.v.t.	-	+ 12%	-
snel verkeer bin.beb.kom	62	86	69	86	48	hor.	+ 7%	-44%	***	-37%	***	-46%	***
snel verkeer buit.beb.kom	268	262	188	223	207	n.l.	-	-7%	-	n.v.t.	-	n.v.t.	-
totaal	606	574	492	498	430	dal.	-7%	-14%	**	n.v.t.	-	-2%	-

zie voor verklaringen van de noten bijlage I

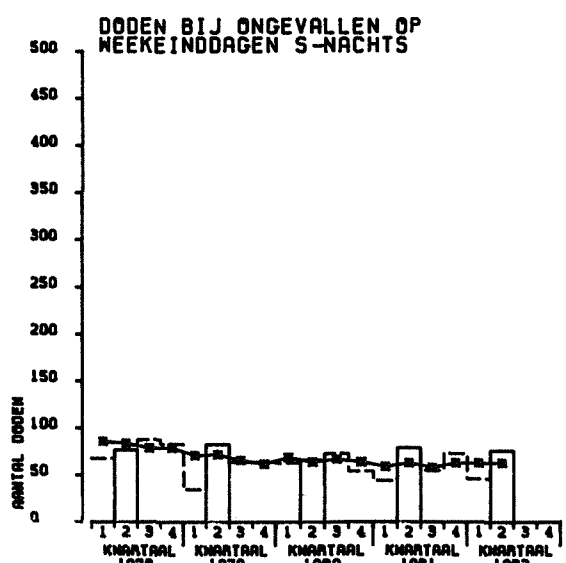
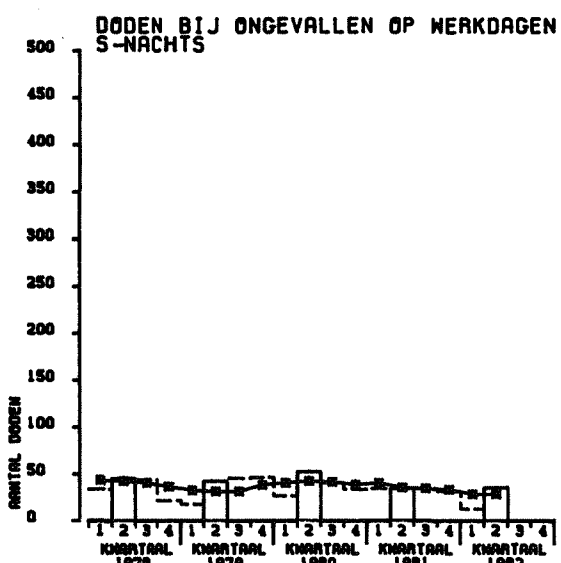
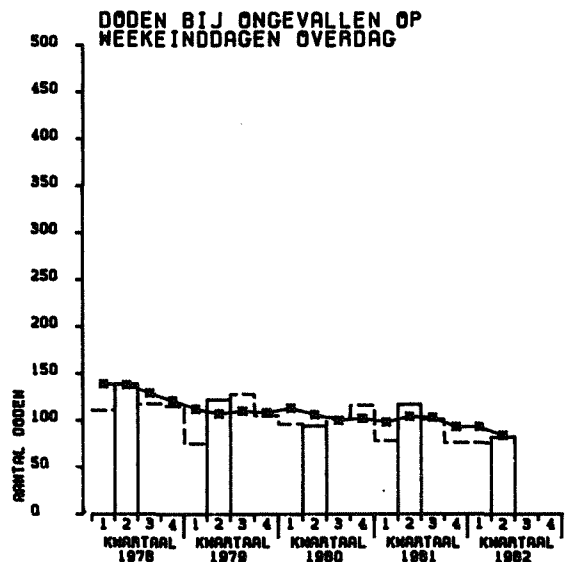
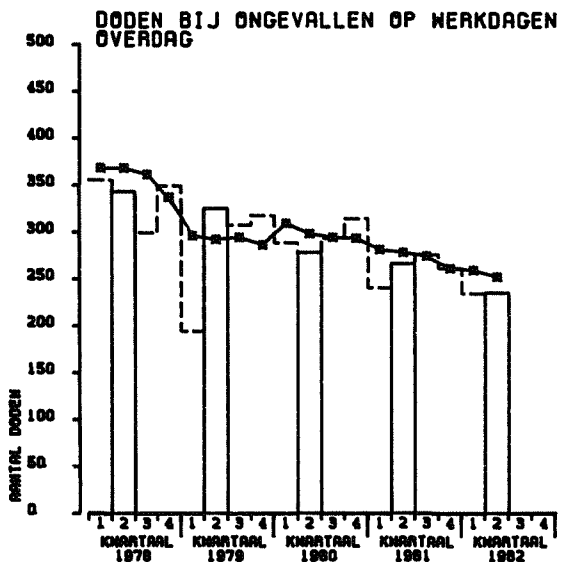
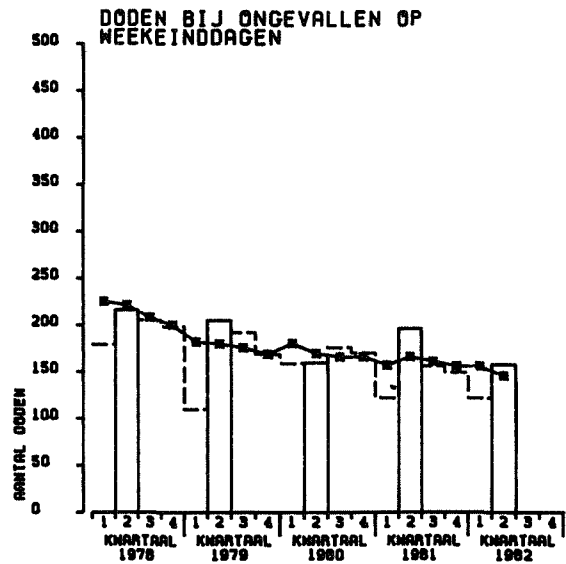
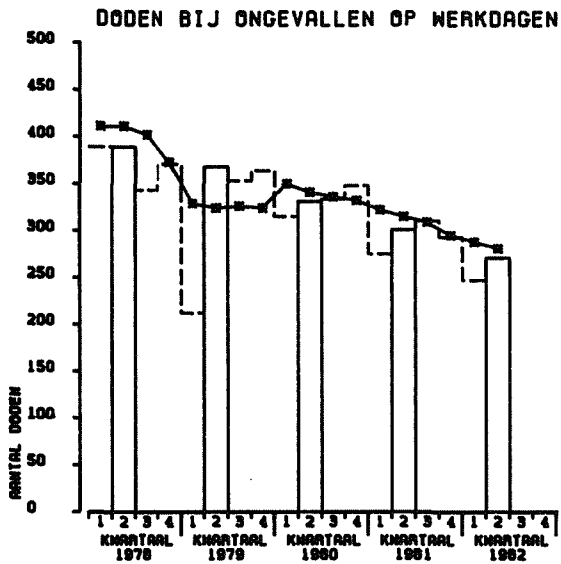
Aantal overleden slachtoffers ten gevolge van ongevallen binnen de bebouwde kom duidelijk gedaald, vooral onder de deelnemers aan snel verkeer

Het aantal overleden slachtoffers ten gevolge van ongevallen binnen de bebouwde kom vertoont in de voorperiode 1978 t/m 1981 een horizontaal verloop met een dalende tendens. Het aantal doden in het tweede kwartaal van 1982 is met een afname van 24%, duidelijk lager dan in 1981, maar ook duidelijk lager dan op grond van het verloop in de voorperiode verwacht kon worden. Binnen de bebouwde kom is het verloop van het aantal doden onder de deelnemers aan het langzaam verkeer in de voorperiode dalend; het aantal doden in het tweede kwartaal van 1982 is voor deze groep lager dan in 1981 en sluit redelijk aan bij de ontwikkeling in de voorperiode.

Het aantal doden onder de deelnemers aan snel verkeer binnen de bebouwde kom vertoonde in de voorperiode een horizontaal verloop met een stijgende tendens; het aantal van het tweede kwartaal van 1982 is met een afname van 44% duidelijk lager dan in 1981 en ook duidelijk lager dan op grond van de ontwikkelingen in de voorperiode verwacht kon worden.

Ten gevolge van ongevallen buiten de bebouwde kom is er in de voorperiode sprake van een daling van het aantal slachtoffers. Hoewel het aantal doden ten gevolge van ongevallen buiten de bebouwde kom in het tweede kwartaal van 1982 lager is dan 1981, is het aantal van 1982 hoger dan op grond van de dalende ontwikkeling in de voorperiode verwacht kon worden.

Voor de groep overleden deelnemers aan langzaam verkeer buiten de bebouwde kom geldt een zelfde ontwikkeling als voor de totale groep buiten de bebouwde kom. De groep overleden deelnemers aan snel verkeer buiten de bebouwde kom vertoont in de voorperiode als gevolg van het relatief lage aantal in het tweede kwartaal van 1980 een "niet-lineair" verloop; de cijfers van de laatste jaren geven ook voor deze groep een afname te zien.

Verkeersdoden naar dagsoort en dag/nacht						resultaten verwerkingsmethode							
2e KWARTAAL	1978	1979	1980	1981	1982	verschil van voorlopig aantal in 1982							
						ontwikkeling voorperiode 1978/1981		met aantal in 1981		met verwacht aantal o.g.v. hor. verloop		met verwacht aantal o.g.v. hellingsperc.	
						verloop	helling	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)	procent	signif. 3)
verkeersdoden werkdagen	390	369	332	302	272	dal.	-9%	-10%	-	n.v.t.	-	0%	-
verkeersdoden weekeinddagen	216	205	160	196	158	n.l.	-	-19%	**	n.v.t.	-	n.v.t.	-
overdag op werkdagen	344	326	279	267	236	dal.	-9%	-12%	-	n.v.t.	-	+ 1%	-
overdag op weekeinddagen	139	122	94	117	82	dal.	-8%	-30%	**	n.v.t.	-	-13%	-
's-nachts op werkdagen	46	43	53	35	36	hor.	-5%	+ 3%	-	-19%	-	-6%	-
's-nachts op weekeinddagen	77	83	66	79	76	hor.	-1%	-4%	-	0%	-	+ 3%	-
totaal	606	574	492	498	430	dal.	-7%	-14%	**	n.v.t.	-	-2%	-

zie voor verklaringen van de noten bijlage I

Aantal verkeersdoden ten gevolge van ongevallen op weekeinddagen duidelijk lager, vooral overdag

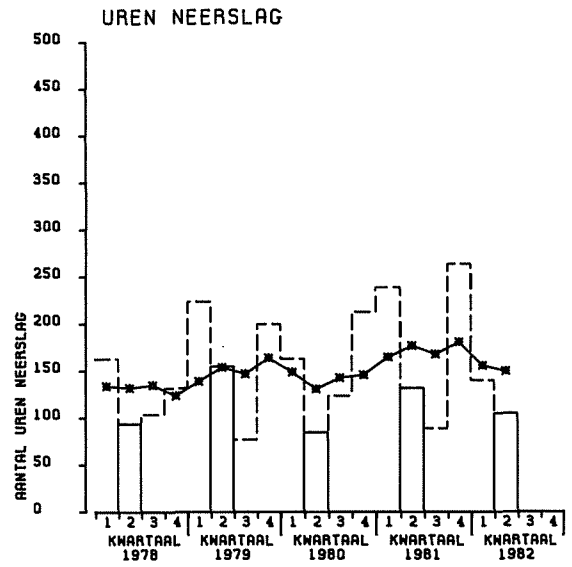
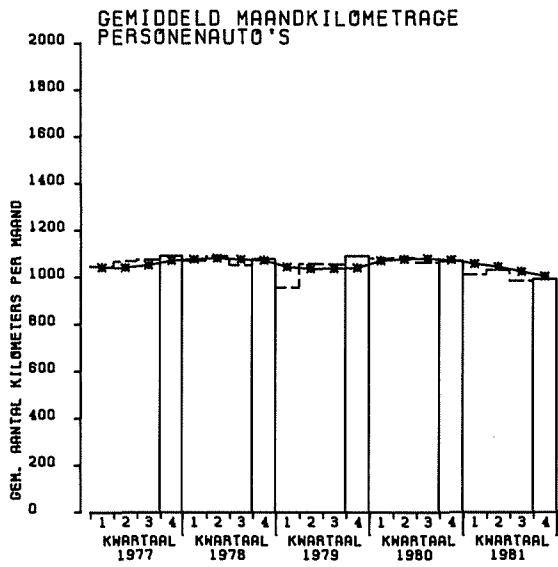
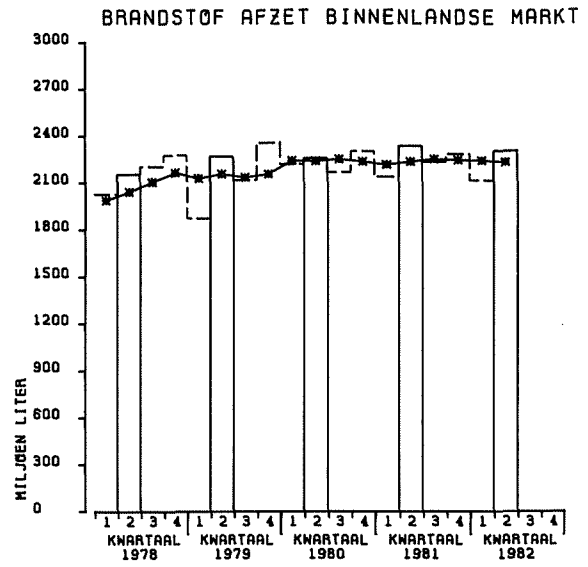
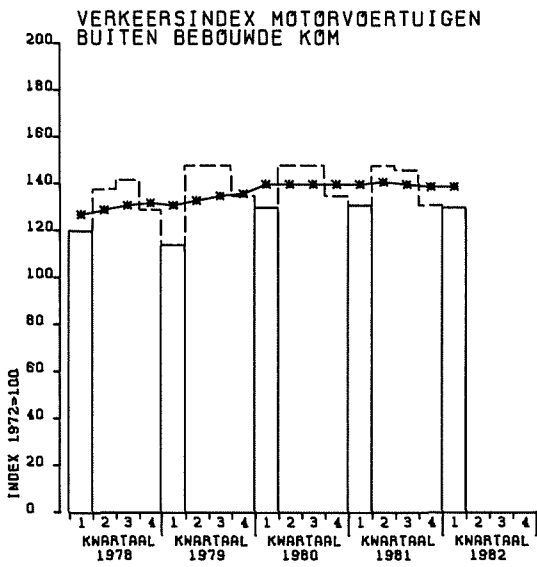
In de voorperiode 1978 t/m 1981 vertoont het aantal verkeersdoden ten gevolge van ongevallen op werkdagen een dalende ontwikkeling, waarbij het aantal van het tweede kwartaal van 1982 dat lager is dan in 1981, goed aansluit.

De ontwikkeling van het aantal doden ten gevolge van ongevallen overdag op werkdagen vertoont een zelfde beeld als van de totale groep verkeersdoden op werkdagen. Het aantal overleden slachtoffers ten gevolge van ongevallen 's nachts op werkdagen laat in de voorperiode een horizontaal verloop zien, evenwel met een dalende tendens. Het aantal doden van deze relatief kleine groep is in het tweede kwartaal van 1982 praktisch gelijk aan het aantal van 1981 en wijkt daarmee niet significant af van de aantallen die op grond van de ontwikkelingen in de voorperiode verwacht konden worden.

Het aantal slachtoffers ten gevolge van ongevallen op weekeinddagen vertoont in de voorperiode een "niet-lineair" verloop als gevolg van het relatief hoge aantal doden in 1981 en het relatief lage aantal in het tweede kwartaal van 1980. Globaal gesproken is er ook bij deze groep een afname waar te nemen. Het aantal doden in het tweede kwartaal van 1982 is met een afname van 19% duidelijk lager dan in 1981.

In de voorperiode vertonen de aantallen slachtoffers ten gevolge van ongevallen overdag op weekeinddagen een dalende ontwikkeling. Het aantal in het tweede kwartaal van 1982 is met een afname van 30% duidelijk lager dan in 1981, waarbij wel opgemerkt moet worden dat het aantal van 1981 - mede in vergelijking met het aantal van 1980 - aan de hoge kant was; het aantal van het tweede kwartaal van 1982 past zodoende toch wel in het totale beeld.

De relatief kleine groep van slachtoffers ten gevolge van ongevallen 's nachts op weekeinddagen vertoont in de voorperiode een horizontaal verloop; het aantal van het tweede kwartaal van 1982, dat weinig afwijkt van het aantal in 1981, sluit goed aan bij het verloop van de voorperiode.

Verkeersprestatie gemotoriseerde verkeer mogelijk iets afgenomen

Over het tweede kwartaal van 1982 waren op het moment van schrijven van dit consult nog nauwelijks expositiegegevens gepubliceerd.

De index van intensiteiten van motorvoertuigen buiten de bebouwde kom (bron: CBS) is gepubliceerd tot en met de maand maart van 1982. De gegevens over het eerste kwartaal van 1982 wijzen voor het totaal van alle wegen, evenals de maandelijks voortschrijdende jaartotalen, op een zeer kleine daling (-0,8%) ten opzichte van 1981.

De daling vindt voornamelijk plaats op de zogenaamde "andere belangrijke rijks-wegen" en, zij het in mindere mate, op de autosnelwegen. De intensiteiten op de secundaire en tertiaire wegen blijven ongeveer gelijk, of nemen nog iets toe. De afzet van motorbrandstoffen op de binnenlandse markt (bron: CBS) is, evenals in het eerste kwartaal, in het tweede kwartaal van 1982 iets lager (-1,3%) dan in het tweede kwartaal van 1981.

Gegevens over de gemiddelde maandkilometrages 1982 van personenauto's in Nederland ontbreken nog volledig. De meest recente cijfers over 1981 gaven een daling van ongeveer 6% te zien ten opzichte van 1980 (bron: CBS).

Ook over de omvang van het voertuigenpark (lees: personenauto-park) in Nederland zijn nog geen recente gegevens beschikbaar.

Uit de weinige bekende gegevens is met de nodige voorzichtigheid te constateren dat de totale verkeersprestatie in Nederland van motorvoertuigen van het tweede kwartaal in 1982 vermoedelijk iets lager is geweest dan in 1981.

In tweede kwartaal van 1982 minder uren neerslag

Het aantal uren neerslag, gemiddeld over de drie grotere weerstations (bron: KNMI), bedroeg in het tweede kwartaal van 1982 ongeveer 105, hetgeen ongeveer 20% minder is dan in het tweede kwartaal van 1981 en circa 7% minder dan "normaal" is voor de betreffende periode van het jaar.

Lagere aantallen doden in de Bondsrepubliek Duitsland

Van andere West-Europese landen zijn over het tweede kwartaal van 1982 slechts van de Bondsrepubliek Duitsland een aantal voorlopige cijfers bekend. Het voorlopige aantal verkeersdoden over de maanden april en mei 1982 was circa 6% lager dan het aantal in de vergelijkbare periode van 1981: voor ons land was dit ongeveer 15% lager.

Bijlage 1:

TOELICHTING OP DE VERWERKINGSMETHODE, DE TABELLEN EN GRAFIEKEN

Vanwege het continue karakter van de kwartaalbeschrijvingen is een deel van de analysewerkzaamheden geautomatiseerd. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van een methode voor het vaststellen van statistische significantie van verschillen. Voor een gedetailleerde verantwoording wordt verwezen naar: Polak, dr. P.H. (1982). Van tijdreeksen tot uitspraken; Een methode voor statistische bewerking van tijdreeksen en ongevallen. SWOV-rapport R-82-9.

Uitgangspunten voor de verwerkingsmethode

Deze methode houdt in dat de nieuwe kwartaalcijfers worden vergeleken met verwachtingen gebaseerd op oudere overeenkomstige gegevens. Er worden dus geen andere gegevens, zoals bijvoorbeeld expositie, gebruikt, noch worden de cijferreeksen onderling vergeleken.

Om een uitspraak te kunnen doen van de vorm: "de onveiligheid in een bepaalde periode is groter dan te verwachten is op basis van de gegevens uit de periode daarvoor", zijn een aantal hulpmiddelen nodig.

Ten eerste moet de onveiligheid in een waarde uitgedrukt worden. Hier gebeurt dit door het aantal ongevallen, dan wel het aantal slachtoffers, uit de betreffende periode te nemen. (Als basisveronderstelling wordt aangenomen dat deze aantallen bij benadering Poisson-verdeeld zijn.)

Ten tweede moeten er modellen zijn die, uitgaande van de aantallen uit de voorperiode, een te verwachten waarde voor de verslagperiode opleveren. Dit soort modellen noemen we korthedshalve voorspellingsmodellen.

Ten derde moet er inhoud gegeven worden aan begrippen als groter dan, gelijk aan en kleiner dan. Dit gebeurt enerzijds via een stochastisch model van het proces dat tot ongevallen leidt en anderzijds door relatief kleine verschillen als niet-relevant te beschouwen. Met hulp van het stochastische model kan een verwachting opgesteld worden omtrent de grootte van de verschillen tussen de verwachte en werkelijke waarden als die verschillen alleen het resultaat zijn van toevallige fluctuaties in de aantallen en niet van verschillen in onveiligheid. Dit leidt er toe te kleine verschillen op te vatten als ononderscheidbaar van toevallige fluctuaties en dan niet van een verandering in de onveiligheid te spreken. Verschillen die groter zijn dan een bepaalde waarde worden statistisch significant of kortweg significant genoemd. Significantie houdt op zich nog niet in dat het verschil groot genoeg is om met nadruk genoemd te worden. Een verandering die significant is, maar kleiner dan bijvoorbeeld 5%, wordt om andere dan statistische redenen, te klein geacht om benadrukt te worden. Een verandering moet dus behalve significant ook "relevant" zijn. Voor beide begrippen moeten uiteraard criteria gegeven worden.

Er worden twee modellen toegepast. Bij het eerste model wordt ieder nieuw kwartaalcijfer vergeleken met dat van hetzelfde kwartaal in het voorafgaande jaar. Uitgaande van de veronderstelling dat er geen verschil tussen beide kwartaalcijfers te verwachten was, wordt de mate van significantie van het waargenomen verschil vastgesteld. Onafhankelijk van de significantie wordt ook gekeken naar de "relevantie" van het verschil. Als maat hiervoor wordt de relatieve verandering in procenten genomen. Als deze meer is dan (de gekozen waarde van) 5%, wordt het verschil relevant genoemd.

In het tweede model wordt ieder nieuw kwartaalcijfer bekeken in relatie tot de cijfers voor dezelfde kwartalen in de vier daaraan voorafgaande jaren. Eerst wordt nagegaan of de aantallen in de voorperiode bij benadering lineair verlopen (dalend, horizontaal of stijgend) waarbij ook rekening gehouden wordt met significantie en relevantie. Als de aantallen in de voorperiode inderdaad lineair verlopen dan wordt op basis daarvan een verwachte waarde berekend voor dat nieuwe kwartaal. Het verschil van de werkelijke waarde en die verwachting wordt weer beoordeeld op significantie en relevantie. Als de aantallen van de voorperiode niet-lineair verlopen wordt er niet een "te verwachten waarde" berekend.

VERKLARING VAN DE GEBRUIKTE NOTATIES

Afbeeldingen

In de Afbeeldingen zijn per categorie slachtoffers histogrammen opgenomen die het verloop van de aantallen over een periode van vijf jaar illustreren. De kwartalen die onderwerp zijn van de voorliggende kwartaalbeschrijving, zijn daarin door middel van doorgetrokken (hele) lijnen aangegeven. De aantallen van de overige, tussenliggende, kwartalen zijn door middel van gestreepte (onderbroken) lijnen aangegeven. Ten slotte is nog aangegeven het per kwartaal voortschrijdende vier-kwartaals-gemiddelde in de vorm van een lijn waarop een sterretje (*) het niveau van het betreffende gemiddelde aangeeft.

Tabellen

Noot 1. Als er sprake is van totale aantallen (bijv. totaal aantal doden of totaal aantal ongevallen) zijn in deze kolom de door het CBS gepubliceerde voorlopige aantallen vermeld.

Bij de onderverdelingen (bijv. naar wijze van verkeersdeelname, e.d.) zijn de bij de SWOV berekende aantallen vermeld. Deze aantallen komen tot stand middels ophoging van de op een bepaalde datum door VOR/CBS verwerkte aantallen.

Noot 2. Met behulp van de hierboven beschreven verwerkingsmethode wordt eerst getoetst of het verloop in de voorperiode horizontaal genoemd mag worden, zo ja, dan wordt dat weergegeven door hor. (horizontaal). Zo nee, dan wordt getoetst of het verloop lineair genoemd mag worden. Dat wordt weergegeven door styg. (stijgend), resp. dal. (dalend). In de volgende kolom staat in de gevallen hor., styg. of dal. het feitelijke hellingspercentage van de best passende rechte lijn. In de overige gevallen is het verloop niet-lineair, weergegeven door n.l. In de volgende kolom verschijnt dan uiteraard geen hellingspercentage.

Noot 3. Hier is de mate van statistische significantie van het verschil tussen het nieuwe cijfer en cijfer van het voorafgaande jaar of met het verwachte cijfer weergegeven, waarbij van de volgende notatie gebruik is gemaakt.

- (***) "zeer significant"; tweezijdige overschrijdingskans van de toetsingsgrootte is kleiner dan 1%.
- (**) "significant"; tweezijdige overschrijdingskans van de toetsingsgrootte ligt tussen 1% en 5%.
- (*) "zwak significant"; tweezijdige overschrijdingskans van de toetsingsgrootte ligt tussen 5% en 10%.
- (-) "niet significant"; tweezijdige overschrijdingskans van de toetsingsgrootte is groter of gelijk aan 10%.